

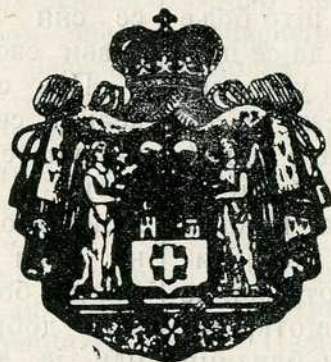

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

СРПСКИ СИОН

Год. XVII.

Број 5.

ЗВАНИЧАН ЛИСТ ПРАВОСЛАВНОГ СРПСКОГ АРХИЈЕРЕЈСКОГ СИНОДА МИТРОПОЛИЈЕ
КАРЛОВАЧКЕ ЗА ДУХОВНЕ, ЦРКВЕНЕ И ЈЕРАРХИЈСКЕ СТВАРИ.

У Ср. Карловцима у недељу 4. фебруара 1907.

ЗВАНИЧНО.

ГЕОРГИЈЕ,

по Божјој милости епископ Богом штићене и спасаване српске православне епархије темишварске, — у Христу браћи и деци својој пре милој, свештенству и народу, у духу апостолском шаље благодат, милост и мир од Господа Бога и Спаситеља нашега Исуса Христа, а од себе архијерејски поздрав и братски целив.

Слава Богу на висини и на земљи мир, међу људима добра воља (Ев. по Луци I. 14.).

(Свршетак.)

На данашњи дан, када треба да оживи у нама лик Спаситеља нашега, и да нас испуни вером, надом и љубављу, хоћу да Вам, као архипастир Ваш, поздравим светли празник, и пуним гласом да узвикнем анђеоски поздрав божитњи: „Слава Богу на висини и на земљи мир, међу људима добра воља“. То су дарови Христа Спаситеља, које нам донесе данашњи дан, које треба да величамо данас, и на које хоћу данас да Вас подсетим. То су дарови, које носи Спаситељ са собом о Божићу, и дели их свуда.

Па примимо, драги моји, Божанскога полажајника са искреном радошћу и детињском преданошћу у домове своје, и нека нас поклони његови благослове и освете! Дочекајмо Христа свога са озбиљним намерама, и примимо га као Спаситеља! Прославимо радосни свечаник данашњи духом и истином! Нека Дух Господњи распали у нас по ново огањ љубави према Богу и ближњима нашим, који ће нам светлити, грејати нас и оживљавати у напредак! Нека оживи у нама вера наших славних дедова и одушевљење њихово за Цркву! Нека нас обасја нада на боља и срећнија времена! Крст Господњи нека нам буде знамење, у ком ћемо све адове силе скршити, безверје из свога кола прогонити, и себе спасти.

Али, љубазни моји, те мисли и ти осећаји, који данас завладају душом Вашом, нека Вас никада не остављају. Завети, које данас пред Богом учините, нека Вас свагда на добро покрећу.

Па примите од свога епископа, овом приликом неколико напомена о дужностима својим.

Као чланови освећенога друштва, које

је Дух Свети удружио, и које се Црквом назива, треба да вршите све хришћанске дужности, које већ у тајни крштења на себе примите.

Сви они, који се отуђише од Цркве, треба да јој се поврате, да се што боље упознају са учењем њезиним, да се што дубље зароне у смисао учења и установа њезиних, и да живот свој вежу за тај извор, који живом водом напаја. Ученији нека разликују језгру од љуске, и не одбацују суштину због облика. Нека се само приближе сунцу, и биће обасјани! Што им уму не буде јасно, протумачиће им срце, у којем се Бог видније открива. Осећаји, који се распламте у близини Бога, увериће их да је вера највеличанственија појава духа, која човека освећује, умирује, задовољава и усрећава. Вера, која их обасја, показаће им брзо шта може њихово знање, оснажено вером, да чини и ствара за добро опће и славу Божју. И огањ Духа Светога светли и греје само онога, ко му се приближи. Када се толико јагми за знањем, зар да се не позабави човек Црквом, том најзначајнијом и најзанимљивијом установом, и зар да се не упозна са учењем, које се са најкрупнијим истинама бави? Црква наша, ма да је сирота у крајевима нашим, пружиће им у том послу сигурну потпору. А они, који нису учени, нека се не поводе за оним учевнима, који живе у безверју, и поред тога хоће да су предњаци чак и на црквеном пољу. На њихов пример нека не гледају. Они траже у Цркви само почаст и права, а дужности не ће да упознају, а најмање најглавније дужности, неговање верскога духа, на којем Црква почива. За њих се треба молити Богу, да их Духом Светим обрати и покрсти, и тако Цркву оснажи. А пастири стада не смеју спавати, него стражити будно, чувати тор од грабежа и метиља, борити се и лечити стадо. Њима је много дато, па ће се од њих много и тражити.

Али науку Христову није довољно само учити, него треба и по њој живети. Вера је без дела мртва (Јак. II. 17.). Вера се делима мора исповедати.

Јер овако говори Господ: „Који год призна мене пред људима, признаћу и ја њега пред оцем својим, који је на небесима“. (Ев. по Мат. X. 32.) И „ко се постиди мене и мојих речи, њега ће се син човечји постидети, кад дође у слави својој (Ев. по Луци IX. 26.).

Пре свега мећем Вам на срце да у делима својим међу собом увек истину заступате. Истине се не смемо одрицати нигде и никада, јер се иначе самога Христа одричемо. Против зла, које се на лажи оснива, морамо се свугде и свагда борити, и истину — која је највеће добро — храбро заступати. То нам је дужност, по којој ћемо данас најуспешније исповедати Христа, који је сушта истина, пут и живот, и који је у науци и животу свом истину проповедао, и на њој веру и Цркву своју основао.

Познато је да је истина често горка, али она спасава. Она је често омражена и гоњена, али ипак побеђује. Она је често исмејана и подцењена, али ће заслуге њене у књизи вечности бити записане. У огледалу истине упознаје себе човек, увиђа зле и добре стране своје, погађа увек прави пут и меру, не прецењује своје снаге, налази своје право место у друштву, правилно оцењује друге удружује се у добру, срећује и управља одношаје на дому и ван дома. Истину исповедати не ће бити лако, јер је „цар лажи“ обвио неистином сав свет и продро је у све честице његове. Болест новог века јесте лаж. Осим грубих облика клевете и преваре има у свету још безброј врсти лажи. Ова зараза кужи нам речи, и трује дела. Куд се макнемо, видимо ју, на устима, на оку, на смеху, на лицу, на покретима, на ходу и на оделу. Са њом се срећемо у дому, код деце, сродника, чељади, у науци, уметности, у штампи и писму. Мода и учтивост се удружила са неистином. Оно што је неприродно и лажно, допада се; искреност и природност се омаловажава. Толико је неистине у некојим круговима друштвеним, да се без те обрзине онамо ни приближити не може.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.BE

Па чак и лажне осећаје буде људи вештачки. Плачемо, уздишемо, смејемо се, радујемо се и љутимо се, кад нам како треба, у честиткама, саучешћу, здравицама и разном додиру, а све без истинске побуде. Већ се и само одушевљење, тај огањ Духа светог, широм обесвешћује, вештачком ватром, и раздраженошћу болесних живаца, без трајне топлоте и унутарњега непоколебљивога уверења. Мора се права крсташка војна подићи, да се од лажи одбранимо, и да је од себе прогонимо. Зато, када год у зору устајете, драги моји, заверавајте се у себи да ћете лаж избегавати и њу требити! Када год погрешите, сетите се завета, и одмах се поправите! А када лежете, положите себи рачун о дневној борби Вашој и успесима против цара лажи. У духу и истини служи се право Богу. У истини само можемо се Богу приближити, и на савршенству своје и ближњих деловати. У неистини само зло напредује, и греси се шире.

Ако негујемо свуда истину, то ће са благословом верскога духа истина многим добром уродити. Из ње ће понићи правда, ред, мир, задовољство, слога и опће благостање.

Осим тога међем Вам на срце да на вери утврђујете све основе свога живота. Домове своје пазите да у вери напредују! Све што је добро и Богу угодно нека краси домове Ваше, а све што је зло нека је из њих прогоњено! Само се на добру зида дом, и унапређује породица. Старешине нека се будне, праведне и строге, а млађи нека се повинују и посао свој вредно и са вољом врше! Бракови нека су Црквом благословени! Омладина нека је чедна и богобојажљива! Жене нека су скромне, и нека се чувају раскоши и оговарања! Крсно Име нека се разборито прославља! И домаћа молитва нека не умукне из домова ваших! У породицама је корен нашега живота. Из тога врта расађује се у народу и добро и зло. Како се обделава тај врт, у којем се деца, те најнежније биљке, негују, онакав ће бити и сав народ наш.

Пазите да су Вам и храмови Божји у свему уредни! Украшавајте дом Цара на Цареви и на њега од уста својих прилажите! Чувајте светињу тога места, из којег потиче благослов на Вас и цело место Ваше, и у којем добијате освећење за рад Ваш! Похађајте цркве, молите се онде искрено, тешите се и храбрите онде! То је најдрагоценији дом за цело место Ваше, у којем је домаћин Отац небесни, а Ви сви браћа и сестре, спојени љубављу Очином. Ако нигде другде, бар онде нека се зажаре срца Ваша љубављу према по Богу браћи и сестрама Вашим!

Пазите и на школе своје, и чувајте их као очи у глави! Омладини својој не ускрађујте школскога васпитања!

Када се зло дубоко укорени потребан је препорођај. И Мојсије пророк Божји водио је искварени народ четрдесет година, док га није препородио, и за обећану земљу оспособио. Препорођај пак може се извести само добрим васпитањем, положеним на хришћанским основама. Усвојити нам дакле ваља Христово спасење, које нам стоји на расположењу, и тако путем омладине извести препорођај.

Љубазни Хришћани!

Ако хоћемо да код нас све на боље пође, и да народ наш унапредимо, морамо се обратити на омладину, узданицу нашу. То је њива, коју не смемо запарложити, а која сигуран род доноси. То је житница, у којој треба зимницу себи да спремамо. То је слика наше будућности. Лане у ово доба препоручио сам бризи Вашој малу децу, а сада немам довољно речи да вам на срце метем и бригу за старију децу Вашу, која школу полазе, и која из школе изилазе. Највећа дужност, коју Вам је Бог наложио према деци, јесте добро васпитање. Васпитање је највеће благо, које им можете дати и које ни рђа не тамани, нити га лопови украсти могу. Васпитање је увет среће омладине Ваше и целога напретка нашега народа.

Од свих средстава за добро васпитање омладине истиче се данас као опробано и једно од најважнијих школа.

У школи је радионица, у којој се изображава дух наше омладине. Све што је у човеку племенито, онде се негује и развија, а оно што је зло, онде се сасеца и уништава. У школи се омладина приближује Богу, и води се савршенству отварањем умних очију, које траже и виде Бога. Умне подобности, без којих нема живота ни спасења, буде се и развијају, по плану сигурном и опробаном, у школи. Онде се научи упознавати свет, ван себе и у себи. Научи се расуђивати о стварима спољашњега и унутарњега света и разликовати добро од зла, корисно од штетнога. Онде се учи мислити, памтити, осећати, уживати у добру, гнушати се зла, веровати, љубити Бога и ближњега и надати се. Онде се учи радити и леност презирати, сносити ближње и помагати им, поштовати власти, старије и старешине. Онде се учи реду и чистоћи. И поред свега тога добија се онде још и лепо разнолико знање, које је за живот потребно. Из школе изићи ће омладина разумнија, која ће, кад одрасте, знати боље свој посао на дому радити, и иметак свој боље чувати, штедити и унапређивати. Из школе изићиће ново покољење, које ће уочити све опасности, које прете нашем животу, па ће се од свега злога чувати, на дому ред завести, у јавним пословима корисно и слободно радити.

Пазите да свесно и корисно делујете за опће добро и по опћинама својим! Црквене опћине нека су узор слоге, реда и пожртвовања Вашег. У то најосвећеније друштво нека улазе бољи од бољега, јер је тешка одговорност, коју то друштво има да сноси пред Богом и потомством! На жалост на неким местима не пази се на то. У црквену управу улазе и они, који по духу стоје далеко од вере и Цркве, шта више и они, које не би примило ни једно друштво, улазе без и каква избора у најосвећеније коло, и обесвећују га. Не

познају ни вере, ни Цркве, не знају за значај Цркве у прошлости и задатак њезин у садашњости, и не виде потреба њезиних. Управљају не по Духу Христову, него по разним другим лажним духовима. Уносе у Цркву заблуде своје, погледе свакојаке, ниске страсти и побуде. Разривају, место да граде и усавршавају. Убијају матер Цркву, и још мисле „да службу чине Богу“. Скупштине су наше често попреште највећега раздора. Људи, који живеше у љубави, онде се заваде. На месту, у којем треба да влада једна вера и један дух, људи се разбрате. Извор благослова из родио се у извор неслоге, мржње, парничења и многога зла. Ко ће јемчити да се у том неуређеном друштву нису зачала и најгрђа недела и злочини, који су читаве породице и места заразили? Па зар тако друштво да кога задобије и да обори назаренство? Та оно отуђује и оно што је наше. Раздражени и увређени људи ратосиљају се због тога такве црквене управе, па чак и Цркве. Ни у цркву не ће да завире, да се не састану са браћом својом, са којом се душмански услед црквених послова разбратише, место да се у добру збратише. Све добре стране од црквене управе наше губе се испред губитака, услед мржње, неслоге и свађе. Па ма се црквени иметак како добро унапређивао онде, шта вреди, када страдавају основна начела хришћанске вере, којима све установе црквене треба да служе, а највише црквена управа. Зато поверавајте своје најсветије послове најодличнијима, који ће Вас сложити, унапредити, а не онима, који ће Вас разјести и распудити!

Сматрао сам за потребно да Вам неке дужности Ваше, које ми особито на срцу леже, овом приликом предочим. Све дужности не могу Вам ни онако овде избројати. Њих је много, и оне су врло различите. Колико је живот разнолик, толике су разлике и дужности човечје. Са променама и развитком у животу мењају се и развијају се и дужности у животу. Све те дужности оставио сам да Вам излажу и тумаче моји

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.PS

у Господу сарадници, свештенство Господње, које је на то примило апостолство посредством и заступством моје смерности. А поред тога уздам се у милост Божју, да ће Вам помоћи да стечете живу веру, коју сам Вам на првом месту данас препоручио, и у којој ћете и сами дужности своје из савести своје читати. Услед снаге вере постаћете живи удови Цркве, у које ће продрети Дух Божји, који ће Вас оживити, и у свему добру водити.

Зато преклињем Вас на крају: подајте се да Вас оживи Животворац и нећете се кајати; вера Ваша спашће Вас! И »ако вам ко јави евангелије друкчије, него што примисте« (Галат I. 9.), човек или анђео, не слушајте, него се прекрстите и уклањајте се, да Вас уста његова не заразе!

О рођењу Спаситељеву отишли су мудраци, вођени чудном звездом, да се поклоне новорођеном детету, у име свега грешнога света.

Данас, када после двадесет векова, славимо успомену рођења Исусова, и када гледамо повесницу људску, стварану Духом Христовим, не можемо ни ми ништа боље учинити, него да у духу приступимо Божанском детету у јаслима, и да му се поклонимо. Нека Господ царује над нама у векове! Амин.

Молећи Вас и овом приликом, браћо и децо, да се за мене увек од срца Богу молите, да Вас могу уз помоћ Духа Светога у добру водити и на добро упућивати, поздрављам Вам свете празнике: Божић, Нову Годину, Свето Богојављење и Светога Саву са искреним жељама за добро Ваше и утеху своју.

Дано у епископској столици нашој у Темишвару о предпразновању Рођења Христова године хиљаду деветстотина шесте.

Горе споменути епископ

ГЕОРГИЈЕ ЛЕТИЋ с. р.

Рукоположени.

Његово Високопреосвештенство, Г. Епископ Бачки *Митрофан Шевић*, благоизводело је свршенога богослова *Георгија Попова* из Чуруга чино и правилно рукоположити у Новоме Саду у светођурђевскоме храму дана 29. јануара (11. фебруара) 1907. за *ђакона* а у храму св. три Јерарха дана 30. јануара (12. фебруара) и. г. за *презвитера*, који је одређен за личнога помоћника протојереја *Јована Марјановића* пароха у *Далићу*.

НЕЗВАНИЧНО.

Врховни државни надзор и одлука сабора, донесена у XXII. седници, 19. јануара (1. фебруара) о. г. у ствари Њ. Св. Патријарха.

Утецај на послове наше митрополијске области, вршила је држава пре узакоњења наше нар. цркв. автономije у зак. чланцима XX. из 1848. и IX. из 1868., односно пре Устројства Саборскога од 14. маја 1875., у којем су, и ако одвећ непотпуно и нејасно, положене некоје основе нашој автономiji, — у развоју доба различито, кад проширујући тај утецај, кад сужавајући га, према приликама, које су утецале на државну политику, и према теоријама државнога права, које су у питању одношаја цркве и државе у развоју доба различито стојале.

Када је пак наша нар. цркв. автономija услед горе споменутих зак. чланака у Саборском Устројству добила неки конкретан облик, задржала је држава за себе према тој автономiji само право врховнога надзора (*ius supremae inspectionis*) како према законодавном, тако и према извршном и управном раду автономije и њезиних органа.¹⁾ Али како пређе, пре Устројства, тако ни сада, границе државнога утецаја нису тачно обележене, те су и данас у том погледу остављена отворена врата разноликом тумачењу одговорне владе — по којој се у уставним државама врховно право надзора Круне има да извршује, — а што даје повода

¹⁾ Ср. зак. чланке XX. од 1848. §. 8. и IX. од 1868, §§. 3. и 7., као и увод и §. 18. alin 1. Саб. Устројства Превизише потврђенога 14. маја 1875.

многим непотребним сукобима и граваминама.

Истина да се у некојим деловима Саборскога Устројства посебно формулишу наводни изливи врховнога надзора, но то је само спецификовање опћег појма о том надзору према појединим појавама автономнога живота и означање формалне стране вршења тога права.²⁾ Али се нигде не одређују тачно границе, у којима се утецај врховнога надзора може кретати, јер нити су одређени разлози, који би оправдано могли изазвати коректив врх. надзора у автономним пословима,³⁾ нити је домашај тога коректива свуда јасно обележен, као позитиван или негативан.

Када нам дакле ни автономне уредбе, а ни зак. чланци, у којима је узаконена наша аутономија, не пружају довољно гаранције према неоправданој ингеренцији државнога надзора у наше автономне послове, морамо се обратити на помоћ науке, која без сумње има меродавни утецај како код донашања, тако и код примене закона. Према државноправном теоријском схватању о врховном надзору у правним државама, које схватање беше меродавно и у нашој држави у време донашања горе спом. законских чланака и потврде Саб. Устројства — корективу државнога врх. надзора према автономним вероисповестима, као самосталним корпорацијама, има само онде места, где вероисповест прекорачи свој автономни делокруг, и пређе у делокруг туђ, државе и њезиних органа или друге које корпорације, које све, као и та вероисповест, имају подједнако право на државну заштиту (*ius advocatiae*) према повредама њихових автономних права, коју заштиту има држава да врши над свима корпорацијама, у интересу опћег реда и мира у држави. Сам пак домашај тога коректива, узевши у обзир суштину

вероисповедних аутономија, не би смео бити никако позитиван, по коме би држава у такој аутономији могла уређивати, наређивати и судити, него само негативан, по коме би имала држава службено или на захтев интересоване странке (*recursus ab abusu*) не одобрити, односно уништити законодавне и управне одлуке, као и судске пресуде, донесене од аутономије, када ова свој делокруг прекорачи, и зађе у правну сферу туђу. Па ипак видимо да је држава на супрот модерној теорији о врховном надзору вршила тај надзор у нашој аутономији и позитивно, уређујући, наређујући и судећи, нпр. у познатим октројкама према законодавном раду, у именованима митрополита-патријарха и администратора епископских и митрополитских, у измењивању и мериторном решавању одлука и пресуда, као и у разним позитивним расположењима, позивајући се на неавтономне уредбе као и на неавтономну праксу пре Саб. Устројства, што је све као супротно автономним начелима Саб. Устројства, укинута аброгацијом, израженом у §. 28. тога Устројства.

И тако, и ако не признајемо држави право коректива у нашим автономним пословима, у којима се држи аутономија свога делокруга, мора јој се то признати према оној раду автономном, у којем се делокруг аутономије прекорачује,⁴⁾ али и у том случају само негативни, а не и позитивни коректив.

Према свему томе, што је горе изложено, настаје питање какав ће положај заузети врховни надзор према саборској одлуци, донесеној у ствари Њ. Св. Патријарха, и да ли је оправдан уток Њ. Св. на Њ. Величанство против те одлуке.

Ма како тежили да сузимо границе државнога врховнога надзора, мора му се признати право уништења оних ненадлежно донесених саборских одлука,

²⁾ Ср. §§. 7. 8. 9. 10. 14. 19. 20. 21. 23. 26. Саб. Устројства и октројке у Прев. отпису од 14. маја 1875.

³⁾ У § 8. Саб. Устројства стоји да кр. комесар (у име врх. надзора) не може „пречити закониту радњу“ сабора. Из тога би излазило да држ. надзор може спречавати незаконит рад у аутономији. Но шта се све мисли под законитим и незаконитим, остаје нерешено питање.

⁴⁾ Разуме се да и овде може настати неоправдана ингеренција државна, ако се делокруг аутономије намерно сужава, али овде није реч о насиљу, него о праву, а против насиља сегаје отворен пут уставним лековима представака, протеста, оградe и парламентарне критике према одговорној влади, која одговара за вршење највишега надзора.

У којима се упада било у делокруг државне, било у делокруг друге које автономне области, која стоји изван наше автономije. У оном делу споменуте саборске одлуке, која је донесена на предлог Дра Мушицкога, као допуна предлогу ревизионога одбора, постоји то унадање, пошто нар. цркв. сабор нема права да пресуђује о том, да ли је патријарх код руковања са еписк. добрима учинио „злонамеран“ чин или није, нити има права да пресуђује о том да ли је „за мир у цркви и автономiji“, као и „за углед и достојанство“ митрополита-патријарха потребно уклањање данашњег патријарха са свога положаја, од којих права прво припада државним, а друго највишим црквеним судовима, дакле факторима, који стоје не само изван сабора, него и изван автономije. Али, осим тога, сабор не само да је ненадлежно приграбио себи власт да у место највишега црквенога суда дисциплинарно суди поглавици цркве своје, па још на темељу наводних злонамерних учина, које надлежни државни судови нису још утврдили: него је чак позвао (и ако индиректно) патријарха „да напусти престо, који још данас заузима“, што ни црквени суд не би смео учинити, пошто црквено казнено право не признаје као казну за свештене особе принуду на својевољно напуштање црквених звања и достојанстава, сматрајући таково напуштање за канонично забрањено и кажњиво, те је тако и тиме сабор ненадлежно зашао у право реформисања црквенога казнога права стварајућу практику, противну учењу и прописима Цркве наше.

Према свему томе јасно је да је допуна Дра Мушицкога ненадлежно, уз повреду права државних и јерархијских прихваћена, и да мора бити уништена. Исто тако јасно је и то да је Њ. Св. патријарх против такве абузивне одлуке саборске имао, као интересована странка, не само право да потражи путем угарске владе заштиту врх. државнога надзора од Круне, него је била и његова најсветија дужност, да, као предстојник јерархије, одбије такав упад у

јерархијска права и такав опасан прецеденс у нашој цркви.

У потврду свега тога навешћемо само толико, да је и сам *Др. Светозар Милетић*, који је био највећи поборник нар. цркв. автономije, и који је у интересу автономije најревностније тежио да се сузе границе врх. надзора — ипак признавао том надзору право спречавања прекорачења делокруга, који би се догодио у автономiji, у чланку „Значај и замашај врховнога надзорнога права државнога“, штампаном у бр. 110. „Заставе“ од 1874. г., за који се сигурно може рећи да га је писао *Др. Милетић*, стоји у 3. алин. 2. ступца ово:

„Ова (т. ј. државна власт) према тим друштвеним организмима (т. ј. вероисповестима и задругама, корпорацијама са разним смеровима умнога, моралнога и материјалнога живота,) нема позитивне, било законодавне, или извршне власти, нема права прописивати законе састава, обстанка и развитака њенога, органе им постављати или командовати, него је право државне власти према тим организмима, њеним органима и пословима тако рећи негативне природе, где држава само чува да исти не пређу међу свога делокруга према политичним или другим друштвеним организмима, ...“

„... и по томе ограничава се извршна државна власт (према тима организмима) на врховни надзор т. ј. на ограничавање тих организма на њих делокруг.“

А да је *Дру Милетићу* са свим било јасно, да автономija не сме упадати ни у права синода, односно јерархије, која та права ужива неодвисно од нар. црквене автономije, и која је у вршењу својих права такође слободна, независна и автономна као и н. цркв. автономija; осим тога, да је *Др. Милетић* оправданом сматрао ингеренцију државнога врх. надзора у случају повреде јерархијских права од автономije, види се из говора његова, изговоренога на сабору 1870. у специјалној дебати о Саб. Устројству, где је устао против тога да у Устројство уђе огра-

ничење Сабора у законодавном му послу донетком, по којем би се тај посао могао вршити „у споразуму са синодом“. Говор тај гласи између осталог:

„... Држави је пак и онако право врховнога надзора остављено. Ако види држава да сабор нема право, она ће заштитити синод против злоупотребе сабора, тако исто заштити ће и јерархију против сабора. То се не може порицати, ако синод нађе да смо засекли у његова права, он ће се потужити код владе, а кад нам влада то примети, ми ћемо знати шта ћемо чинити; а ја држим да се не ће то чинити“.⁵

Настаје на послетку и то питање: може ли врховни надзор утецати и на онај део саборске одлуке, који је донесен на предлог већине ревизијског одбора. По позитивном наређењу, израженом у §. 19. т. 10. Саб. Устројства имају се закључни рачуни фондовски, фондација и н. цркв. добара „пре одправка заглавнога решења поднети председнику кр. уг. министарства ради надзора, да ли су у складу са прорачуном Сабора, и да ли је преглед у формалном погледу правилно обављен“. По напред изложеноме, овај излив врховнога права надзора не истиче толико из потребе предохране према прекорачењу компетенције автономније, него из потребе државне заштите према нар. црквеном иметку, над којим држава тежи да своје право врховнога надзора с обзиром на намену и карактер иметка интензивније врши и проширује, као и из потребе заштите грађанских, права (приватноправних) својих грађана, која она штити и према автономнијама.

Према томе није искључено да ће држава, позивајући се на ту позитивну одредбу, утецати и на тај део одлуке, ако стече уверење да ревизија тих рачуна у овој ствари у формалном погледу није правилно обављена, и узме у обзир нарочито ту околност да у овој ствари у смислу §. 25. Саб. Устројства није преслушан одговорни орган (негдашњи Саб. Одбор) нити је, у недостатку стату-

та о надзору над нар. цркв. добрима, којима митрополит и епископи рукују, — који би статут имао Сабор донети по §. 19. т. 5. Саб. Устројства, — установљена автономна пракса о одговорности, саборскога одбора и руководеља, па ни о примени одредбе о дотацији епископа, која се налази у §. 27. д.) I. Одс. Кр. Уредбе од 10. VIII. 1868 испитивањем праксе и код руковања са другим епископским добрима, почевши од увођења у живот те Кр. Уредбе па до данас.

Врховни надзор државни имаће дакле да каже своју реч, и да заштити право повређенога.

Некад и сад!

Када се прочуло при крају Новембра 1879., да владика бачки Герман Анђелић ради на томе, да се принуди патријарх Прокопије Ивачковић да даде оставку, те да оде у мир, а он да постане администратор митрополије, — који је глас запањено све поштене Србе; народни посланици са последњег (1879.) сабора из Н. Сада, отпратише патријарху Ивачковићу 2. Дец. у Даљ овај телеграм:

„Према немилим гласовима који се у народу распростиру у обзир промене у српској патријаршији и митрополији, ми долупотписани посланици на народно-црквеном српском сабору, сакупљени овде у Н. Саду из збора и договора умољавамо Вашу Светост да устраје непоколебиво на оном месту, на које Вас је поставило поверење народа изражено у свом законитом сабору; да изволи свој положај сматрати као део кардиналних права православног српског народа у овој држави; да изволи тим својим положајем стати на браник тих права, која су и у старим срп. привилегијама и у најновијим земаљским законима слободним избором српског патријарха и митрополита карловачког ујемчена, а која би се права најеклатантније повредила, ако би се тај слободан избор ма каквом субстанцијом илузорним учинио.

Нека изволи Ваша Светост бранити нашу законом ујемчену автономнију, која

⁵ Постанак и развитак срп. н. ц. автономније од Д. Руварца. Ср. Карловци 1899., стр. 81.

Утакову субстанцију, па и само помоћништво **мимо наших автономних институција, непознаје.**

Ми се обраћамо синовљим поверењем В. С., и уверени смо да дајемо изразе осећају читавог православног народа српског, ако изјавимо највеће поверење личности В. С., јер од кад је В. С. на столици патријарској, наша црк. просветна автономија није ни с које стране уштрба трпила, и наше автономне институције под начелништвом В. С. кретале су се свагда у оквиру закона.

Ово ми сматрамо као заслугу В. С. и према народу и према држави и према отачаственим намерама самога нашега премилог владара.

По томе одајући ово признање В. С. и изражујући највеће поверење према личности В. С., умољавамо уједно В. С. да изволи што пре похитати у Карловце, где Вас очекују многи важни послови од последњег сабора, а наиме најважнији посао конституисање новоизабраног саборског одбора.

У подпуном уверењу да ће В. С. овај наш глас уважити, остајемо са синовљим поверењем одани:

Стеван Брановачки
Др. Михаило Полит Десанчић
Др. Ника Максимовић
Др. Стеван Павловић
Др. Ђорђе Натопшевић
Др. Илија Вучетић
Др. Милан Ђорђевић
Миша Димитријевић
Александар Сандић.

Иришки Срби на горњи глас, послаше 3. Дец. „Застави“ овај телеграм: „Љубав и свест народна, бранећи црквено-просветну автономiju нашу, изјављује *Његовој Светлости патријарху пошито* поверење, а гнушава се гадних сплетака оног *пакленог духа* (т. ј. Германа), који ће, другом јаму копајући, сам у њу пасти“.

А пре тога, на пронесене гласове, да Герман ради на томе, да постане администратором митрополије, рекло се у 183. бр. „Заставе“ ово: „— — — Државна

власт, ако би изишла на сусрет пустим жељама бачког владике, учинила би у нашој историји *беспримеран атентат* на нашу црквено-просветну автономiju. Шта значи читав наш црквени устав, кад би се тако лако покосити дао баш у ово доба, у које је наш народ својим држањем дао јасна доказа своје умерености и законитости? Шта онда зајемчава нашем народу његове установе у овој држави, кад би се реч једног човека чиј глас у народу ништа не значи, више уважавала, неголи с највишег места санкционисани закони? Не, таково атентату не можемо се надати — —

Међутим, српски народ није тај, који ће од нове борбе зазрети. Нека пазе они, који ту борбу изазивају, јер могу уверени бити да ће читав наш народ *као један човек* на једној страни стојати —. Према таквом стању свеги патријарх ваља да пази, да га догађаји не прегазе, да у једном слабом тренутку читаву вечност не изгуби. *Caveant consules!*“

Пре тога у 182. бр. „Заставе“ рекло се: „— — Познато је, да по канонима не може ни епископ ни парох бити „умировљен“, него може само због немоћи и других узрока добити коадјутора, ал за то епископ и парох остају, док су живи, ил док се каноничним процесом не би свргли. — — Пре свега не верујемо, да би сам патријарх могао захтевати своје такозвано умировљење. Неки истина хоће да преставе, као да је тај патријархов захтев излив неке највише моралне пресије, но ми ни у то не можемо да верујемо. Патријарх је вољом народа сео на своју архијерејску столицу, и та је воља довољна ограда и заштита против сваке пресије — —. О друге је стране невероватно та горња вест и због тога, што би тај чин, као што је постављање администратора, био беспримеран атентат од стране државне власти на нашу, законом ујамчену, црквено-просветну автономiju. Администратора патријаршије не можемо себи замислити без укинућа нашег читавог црквеног устава. Ђерман Анђелић према сада постојећим установама нашим може бити комесар

мађарске владе, ал никако администратор српске патријаршије. У чему би и имао тај администратор да замењује св. патријарха? Да ли само у вршењу епископских функција *in spiritualibus*? У томе би му био веома мален круг делатности. *Jura reservata* митрополитова не би никако такав администратор могао вршити. Тако н. пр. не би могао председавати у св. синоду. Администратор би дакле и у том погледу био сметња само, јер синод не би могао своје седнице држати нити би могао исказати своје мишљење о уредбама, што их је прошли сабор српски донео, и које тек по саслушању синода могу ићи на највише потврђење. У стварима пак чисто административним, по садањем устројству нашем, коадјуторству ни толико нема места — —. По томе дакле — — Ђерман Анђелић као администратор у Карловци, не би никаква друга посла имао, него да укочи цео автономни живот наш, да буде песница на образ српски. Је ли таком поступку од стране државне власти народ српски и наш цркв. народни сабор каква повода и узрока дао? — — Каква би дакле морало бити та државна политика, која би напрема оваком држању сабора српског наш народ до срца увредила једним потезом пера усудила се, да погази читаву автономну зграду, коју наш народ сматра као једину толи скупо плаћену тековину своју? Кад би се и така чуда преко ноћ могла да збуду, онда би наш народ морао изгубити свако мерило, по којем би судити могао, шта све у овој држави може, шта ли не може бити“.

Кад се на жалост обистинила слутња и дознало, да је заиста патријарх Прокоспије умривљен на „своју жељу“, а Герман постао администратором митрополије; тада су наведени напред на телеграму народни посланици, дали следећу изјаву у 188. бр. „Заставе“, која гласи:

„Од кад је народ српски у ове крајеве дошао, први је случај, да је за живота патријарха српског и митрополита карловачког постављен администратор.

Према изванредности тога чина, ми тешко

могосмо веровати у његову могућност, и за то поверовасмо оним вестима, које порицаху, да ће се такав чин догодити. Држасмо, да се такав чин, ако се Његова Светост патријарх стави на браник свога положаја и тиме узбрани и наша автономна права, не ће догодити. За то управисмо телеграм на Његову Светост патријарха Ивачковића, да га поверењем нашим, и народа му, охрабримо, да би на своме месту истрајао, и тиме све немиле последице на наша автономна права одстранио.

Међу тим, Његова Светост патријарх, као што из званичног акта произлази, ставио је сам молбу, да се реши од управе патријаршије српске и митрополије карловачке. Ако је ово била намера Његове Светости, то је он, као поверењем народа у законитом сабору изабрани патријарх, имао повода, да ову своју намеру саобшти сабору, те би се нашло начина, да се ова ствар сутицајем сабора на његово задовољство и на задовољство државне власти реши. На сваки начин имала је Његова Светост повода, да људима свога и народног поверења, који су на утврђењу наших автономних институција за ових последњих година саветно и ревносно радили — ову ствар саобшти и да у њих савета потражи. Што ово Његова Светост и до последњег тренутка учинила није, то мора жалостити све оне, које је он до сад својим поворењем одликовао, и који су у њему подпуно поверење имали, као по народу изабраном патријарху српском.

Пошто је Његова Светост патријарх на сопствену молбу од управе патријаршије решен и усљед тога администратор патријаршије именован, то стојимо сад пред једним чином од великог замашаја.

Именовање администратора патријаршије следовало је на предлог угарског министра председника, и са истога премапотписом, те по уставним начелима угарска влада мора примити подпуно одговорност за тај чин.

Као што рекосмо, први је случај од кад је народа српског у овој држави, да је за живота патријарха-митрополита, именован администратор. Нема сумње, да могу настати случајеви телесне и душевне немоћи, да могу настати случајеви тако зване дефицијенције, ал за те случајеве побринуло се канонично право са установом коадјуторства, јер „умривљења“ по каноничном праву и не може бити. Али

коадјутора поставља и именује онај, који поставља и именује бенефицијата. Пошто пак српски сабор избором патријарха сутиче при постављању патријарха, то би морао сутичати и при постављању коадјутора патријаршији.

Администратори постављали су се досад само после смрти патријарха-митрополита. Стари сабори српски свагда су на то ишли, да они право тога постављања врше, ал' круна је свагда ово одбијала, и увек је сама администратора именовала без сутицаја сабора. Ово је да како бивало само после смрти патријарха-митрополита, за живота тога никад бивало није.

Но по санкционисаном саборском устројству од 14. маја 1875. институцији администраторства баш и после смрти патријарха-митрополита нема места; јер по §. 9. за време упражњене столице патријаршке сазива сабор митрополитски савет, што је пређе администратор чинио, и председник сабору је по §. 12. најстарији епископ по посвећењу, а по §. 21. бира сабор за саборски одбор патријарху заменика у једном епископу. По томе је за субституцију патријарха *sede vacante* и за његова живота у саборском устројству довољно провидирано.

Како ће се и према канонима и према санкционисаном саборском устројству моћи довести у склад ново администраторство, коме досад примера било није — то је тешко предвидети. Угарска влада на сваки начин носи одговорност за сваку повреду, која би се отуд по наше автономне институције породила.

Хоће ли наше автономне институције поред новог администраторства постојати, и хоће ли моћи и како постојати — то незнамо.

Не хотећи утицати на радњу наших народних автономних органа, који ће, вршећи своја права, знати испуниги своју дужност, ми очекујемо даљи развитак ствари.

У Н. Саду 7. (19.) децембра 1879.

Пошто се дакле већ и званично сазнало, да је патријарх Прокопије стављен у мир, а Герман постављен за администратора, тада је на хрватско-славонском сабору 6. дец. ставио др. Милан Ђорђевић интерпелацију на владу у том питању, на коју је бан Мажуранић одговорио, да је и он био за његово умировљење пошто је сам то молио, и пошто

се сваки могао уверити гледајући старца да он нити умно нити телесно не може владати црквом, а канонисте му рекоше, да се може поставити администратор, с којим се одговором Ђорђевић није задовољио.

Како је међутим др. Светозар Милетић помилован био, и дошао у Н. Сад из Ваца, то је — под својом шифром — у 197. бр. „Заставе“ написао чланак: „Ново администраторство“, у ком се одлучно изразио против онаког умировљења Прокопијева и постављања Германова за администратора, рекавши: „— Установа оваке „администрације“ као што је ова нова, по нашем уверењу није сугласна са правом православног народа српског у овој држави, са јемством његове законом ујамчене цркв. нар. автономije, те се с тога не ће одржати моћи“.

„Сам нови „администратор“, ако није непријатељ и саме црквене, да не рекнемо и цркв. нар. автономije, мора ће, ако не ће да са самим канонима у сукоб и под канонични суд дође, придружити се саборском гласу и жељи народа у том погледу: да се ова цела ствар патријархова, који међутим може оздравити, или замена патријарха, односно митрополита, или напослетку новог избора митрополита српског, — која питања за сад само напомињемо, и о којима има времена реч повести — повери срп. цркв. нар. сабору, да је реши, и у том погледу са државном власти у законити саобраштај и суглас ступи“.

Знајући Милетић за прави узрок постављања Германова и умировљења Прокопијева, заврши свој чланак речма: „— Не остаје ли још плашт патријарашки, да нов администратор њим заогрне цркву и јерархију Босне и Херцеговине? Је ли то можда и крајња цел ове нове промене?“

Пред тим пак изишао је у бр. 196. „Заставе“ чланак Милетићев: „Калинак камилавка“, у ком рече, како је главна циљ у промени црквеној учињена за љубав Босне и Херцеговине, те на крају рече: „— Триголни је камен ове (автономије): црквено-народна управа под избором митрополитом, што искључује по-

стојање и администраторства“ у цркви за живота митрополита, и у опште без митрополита, а односно патријарха, јер би последње значило: *комерсарство у камилавци* — калпак камилавка“.

А у бр. 199. „Заставе“ Милетић је у чланку: „*Повреда аутономије*“, у ком је темељно опровргао тврдњу Швикерову у бечкој „Преси“, који је бранио постављање Германово, и у истом је чланку Милетић рекао: „Улаз новог „администратора“ на основу државног наименовања у архидијецезу и митрополију је по канонима наше цркве забрањена и под каноничну одговорност спадајућа инвазија, по ХХХ. ап. канону, и Ш. кан. VII. васељенског сабора, за коју је опредељена каштига: **депозиција, свргнуће.**“

За време ломљаве у Пешти око умировљења патријарха Прокопија и постављања неканоничног Германа за администратора, изишла је прво у „Стармалом“, а за тим и у 182. бр. „Заставе“ у подлистку ова песма од Змаја, која се односила за пут Германов у Пешту.

У истом је броју изишла на истом месту и песма Змајова, спевана у почасти ослобођења Милетићева.

У овој песми — посвећеној Герману, чини песник срањење између Милетића и њега.

Песма гласи:

Један доле, други горе,
Један гнусан, други драг,
Једног шиље ведро небо,
Другог гони црни враг.

Куд ћеш опет црни чоче?
Жеља твојих у нестиг?
Куд год крочиш ту остаје
Од копите паклен жиг.

И за тобом уздах носи
Из срдаца наших глас:
Од како си благов'о си. —
Све за себе — ништ за нас!

Зар ти мрзиш своје коло?
Зар ти волеш бити сам?
Зар ти прија наша клетва?
— Љубљен бити — зар ти срам?!

Зар ти ниси наше крви?
Зар ти немаш мајчин гроб?
Зар ти зато круну даемо
Да будеш роб?

Шта је теби до нас стало,
Шта до среће рода свог!
Та теби је увек мало
Јербо ти је демон бог.

Иди, иди, својим путем —
Ал' пролазећ' кроз наш круг,
Како ће ти наши јади
Да одуже стари дуг?

Дочекајте како знате,
Срби браћо његов „вход“ —
Само децу клон'те с пута,
— У деци нам живи род.

Куд год дође куд год прође
Уклањајте пород свој.
Отрују-л се наша деца,
Тешко нама боже — мој!

„Беж'те децо, сакрите се,
„Куда које бегат' зна,
„Молите се вишњем богу
„Да вас спасе ода зла!

„Од безумља, пустолова,
„Саможивља, (пуст му траг)
„Од издајства, светотајства, —
„Све то сеје клетки враг.

„Мол'те бога, да вас слога
„Обасине — то је спас!
„Склопте руке, склопте очи, —
„Бог ће чути дечиј глас!“

Уклањајте децу с пута
Ко да сикће кужан плам, —
Да с' у њине чисте душе
Не удуби српства срам!

Ето, како су Милетићеве једномишљеници а и сâм Милетић мислили о тобоже „својевољном“ умировљењу патријарха Прокопија и постављању Германа за администратора.

А шта раде данашњи самохваливи последници Милетићеве?

То на жалост видимо и видећи, видимо се!

Д. Руварац.

Извештај

о раду седнице епарх. конзисторије, држане у Темишвару 14. (27.) новембра 1906. под председништвом Његова Високопреосвештенства Господина Епископа *Георгија*.

Оверовљени су без примедбе записници седница ове епарх. конзист. 12. (25.) септембра и 3. (16.) октобра 1906. — Узет је на знање високи отпис кр. уг. министарства просвете о поделењу држ. припомоћи неким свештеницима. — Дозвољено је и наређено на основу високи отписа кр. уг. министарства просвете и цркв. послова више матичних исправака. — Извештена је Његова Светост Преузвишени Господин Патријарх *Георгије* о поделењу администрације парохије кнешке јер. *Александру Стојковићу*. — Извештени су окр. протопрезвитери и манастир. управе о вис. отпису Његове Светости, којим саопштава позив *Ман. Хилендара* у монашки чин оних, који за то наклоности имају. — Узето је с одобрењем на знање високо саопштење Његова Високопреосвештенства Господина Епископа *Георгија* о рукоположењу сврш. богослова *Ст. Теодоровића* за ђакона односно презвитера, који је одређен за админ. парох. у *Фенлаку* а јерођакон *ман. Св. Ђурђа Никанора Савића*, одређенога за админ. парохије у *Моноштору* за презвитера. — Узето је на знање високо саопштење Његова Високопреосвештенства Господина Епископа о одликовању јереја *Ивана Алексића* пароха у *Модошу* правом ношења црвеног појаса. — Узет је на знање извештај ове епарх. одбора о одлуци вел. С. Одбора у предмету протопрезвитерских дневница. — Потврђен је избор јерођакон *Ђорђа Бартулова* за сист. парох. помоћника у *В. Кикинди*, а на место ђакон *расписан* је *стечај*. — Узет је на знање извештај о президијалним расположењима издатим парох. звањима приликом пренашања земних остатака *Фрање Ракоција II* и др. — Извештено је надзорништво тамичке жуп. и јереј *Св. Јеврић* парох *мехалски* и катихета у школи у *Вадасерде-у*, да се веронаука само на српском језику предавати има. — На предлог изасланика ове епарх. конзисторије прекинут је даљи поступак у ствари проузрокованог нереда у св. храму у *Срп. Кртуру* приликом увађања там. пароха у дужност. — Потврђен је избор јереја *Боривоја Грбића* за пароха у *Кечи*, *Александра Бранковића* за сист. парох. помоћника и јереја *Милете Јакшића* за пароха, оба у *Срп. Црњи*. — Одлучено је на који начин да се набавља и издаје награда за подвоз катихети на *Перјамшкој* вишој дев. школи. — Одређен је избор пароха у *М. Чанаду*, *Немету*, *Рудни* и *Гаду*. — Умољен је ове епарх. админ. одбор, да и ове године одреди награду за катихизовање срп. прав. ученица на жен. грађ. школи у *Жомбољу* јер. *В. пл. Војновићу* протопрезв. помоћнику у *В. Кикинди*. — Изаслат

је *Јован Новаковић* окр. протопрезв. темишварски, да прегледа званичење у протопрезв. канцеларији у *В. Б.* — Упућена је цркв. опћина у *Беодри* да по достављеним јој одобреним нацртима предузме преоправку неких св. икона у свом св. храму. — Упућена су ове епарх. фискалу *Др. Сави Путнику* на мњење и предлог списи у предмету деобног поступања у *Дубоком Надашу*. — Укинута је неправилно донесен скупшт. закључак о поновном распису стечаја на парох. место у *Чоки*, и одређен је за изасланика ове конзисторије јер. *Ст. Мирковић*. — Упућена је цркв. опћина темишварско градска да до решења утока под претњом дисциплинарног поступка редовно издаје плату ђаконску. — Уступљени су приспели извештаји неких опћина о дивљим браковима, те о религиозно моралном стању народа члановима јер. *Миливоју Радовићу* с. парох. помоћнику и *Л. Мајинскоме* из *В. Кикинде*, на мњење и евентуални предлог за поправак садашњег стања моралног. — Издата су поводом достављених примедба окружних протопрезвитера упутства и наредбе парохијским звањима у *Канаку*, *Пардању* и *Боки*, *Гаду* и *Иванди* за вођење матица. — Позват је јереј *К. Адамовић* парох у *Арадгају*, јер. *М. Димитријевић* парох у *Кањижи* и јер. *Ј. Димитријевић* парох у *Т. Семиклушу* да поднесу исказ о започетем катихизовању на тамошњим несрпским школама. — Одбијена је молба јером. *Хаџи Арс. Јеремића* бив. админ. парох. у *Кневу* за накнаду селидбених трошкова. — Наређена је услед одлуке високосл. *М. Ц. Савета* истрага против *Св. Ј. пароха* у *К.*, на оптужбу *И. Јанкова* и др. — Наређен је извиђај по оптужби учитеља *В. Ј. у М.* против там. пароха јер. *М. Д.* — Позван је председник цркв. опћине *башахидске*, да именује сведоке, који ће доказати наводно проузроковану јавну саблазан там. сист. парох. помоћника *Ђ. Н.* — Наређена је дисциплин. истрага против *А. П. свешт.* у *С.* — Кажњен је *К. Ч.* админ. парох. у *Л.* укором пред лицем конзисторије ради разних преступа. — Наређено да се у *Лукаревцу* само на цркв. слав. језику могу богослужења обављати. — Донесено 5 првостепених бракоразводних пресуда гласећи на развод. — Публиковане су странкама *II* ст. бракоразв. пресуде *Вел. М. Ц. Савета*. — Свега је донесено 85 решења.

Трулеж.

Пише Custos. *М. Сенић*

I. Црквена слава.

Приближују се црквене и манастирске славе, доба свакојаких чуда и покора. Црквени канони забрањују а заводити крчме у црквеним оградама (Трул. 76.), а код нас

3—4 дана пије се у порти, а вино, печење, тањира и т. д. у цркви стоји.

За црквену славу црква купи 6—10 акова вина, славски кум 3—4 дана пије и заповеда за 10—20 К. а братија долази после подне на вино и пије се док траје — да црква не штетује. Леп је обичај на свакој литри вина црква има 6—10 пот. и за корист црквену долазе да што пре попију вино а не да самој свечаности — резању колача — присуствују. Пред вече траже чираке и свеће, тутор и председник заповедају а црквењак и против заповести попине — донесе чираке са часне трапезе, да буду сведоци свакојаким чуда и покора па кад кад и проливања крви а по негде и, убијства.

Наше власти забрањују точење пића у црквеним оградама, али то се тиче појединачно, а не цркве, шта више то је за то другима забрањено — мудрују цркв. одборници — да црква може имати користи. Свештеник не сме предложити да се узме аков вина или накупи у селу, јер ће цело село устати против њега. Наш свет тешко ће се помирити, да сваки приложи цркви колико може и хоће, а да се не точи вино у порти, јер многи долазе само да пију, јер је вино јевтиније него у крчми.

Ако ће свештеник да се популареше, мора настојати да од цркве направи — качару или бар арендатора, тутори с председником — келнери, а попа мора с њима седити и пити док им је воља. Ако ће против рђавог обичаја устати, онда је против цркве, па кад је попа против цркве и село мора пустити да црква падне или попа се курталисати.

Неможе се све описати, али морам споменути, да се нађе и таквих тутора, који шаљу кући вино, јагањце своје продају по што хоће, а „коже 3—4 поједу у салати“, на што је један рекао: „боље би било да су коже исекли за салату, бар не би зејтина трошили“. (Па нека им је на здравље!)

Овом злу треба стати на пут, појединачно не може, али сви треба да заведемо лепше обичаје — да се не пије 3—4 дана, или треба виша власт да забрани под одговорношћу целог црквеног одбора.

(Свршиће се.)

Званична исправка.

У 39. броју политичкога листа „Magyarország“, који излази у Будимпешти, изашла је једна белешка, у којој се тврди, да сам ја 12. II. (31. I.) о. г. приликом свећења свечарске водике богословског књижевног друштва „Слоге“ у тропару чина водоосвећења *изоставио* име *Њ. В. краља* и место тога уметнуо име *Њ. Св. патријарха Георгија*.

У 24. пак броју новосадског листа српске народне радикалне странке „Заставе“ (јутарњи лист) труби се, како су „на оном месту где долази побједи православним христијаном на супротивнија даруја, изменили овако: побједи свјатјешему патријарху нашем Георгију првом на супротивнија даруја . . .“ и тако „место побједу народа над противницима, поје у карловачкој цркви побједу патријарха Георгија над противницима.“

Изајављујем, да ни једна од горњих вести не почива на истини.

Ја сам и ове године као и до ове, од како сам свештеник, обавио у свечаној гимназијској дворани чин водоосвећења приликом свечарства герепоменутога друштва онако, како је те од вајкада обичај у православној нашој цркви, то сам, по тој освештаној црквеној пракси у изменљивом делу тропара на првом месту уметнуо: „*вспресветлѣишѣмѣ и державномѣ императорѣ и краљу нашѣмѣ Францѣ-Иосифѣ првомѣ*“, на другом: „*православнимѣ христијаномѣ нашимѣ*“ а на трећем: „*свѣтѣишѣмѣ патријархѣ нашѣмѣ Георгију*“. И то је истина.

Ср. Карловци, 3. (16.) фебруара 1907.

Протопр. Јован Живковић,
проф. у богословији.

ЛИСТАК.

Вести.

Затварање сабора. Пошто је радикалска већина, по изласку из сабора г. г. епископа и самосталских посланика остала сама у сабору, те поред свег тога, што је природни председник Његова Светост известила сабор и оградил се против даљег његовог држања до превишег решења свога утока, она се на то не хтеде обзирати, него је на врат-на-нос довршила све што је и како је хтела, и у суботу 3. о. м. одгодно је потпредседник седнице саборске до после ускрса.

Што је радикалска већина била у стању да ради и без г. г. епископа и самосталаца, има захва-лити г. епископу Змејановићу, због чега му се онако лепо и захвалила при разстанку.

Уредник: Димитрије Руварац, протојереј.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ад број К. 1192. и 1200./зап. 851. ех 1906 3 3-3

Е Д И К Т.

На бракоразводну тужбу *Јове Ороза из Млаке*, парохије Јабланичке, котар Новска против супруге му *Ане Ороз* из Млаке, сада непозната боравишта, овим се Ана Ороз позива, да у року од 90 дана, рачувајући од првог уврштења овог едикта, овој конзисторији мјесто пребивалишта пријави, јер ће се у противном случају и без њезиног судјеловања са именованим заступником бракоразводна парница водити и довршити.

Из сједнице прав. срп. епарх. конзисторије накрачке у Пакрацу, 28. децембра (10. јануара) 1906/7. држане.

Председништво.

Кр. жупанијска област у Вуковару.

Број 2740.

29. сјечња 1907.

ОГЛАС ЈЕФТИМБЕ. 2-3 6

Дне 18. вељаче 1907. у 10 сати прије подне бити ће код кр. ове жупанијске области јавна писмена понудбена расправа за поправак српско православне цркве у Негославцима, који су трошкови прорачунани и то:

- 1.) тежачке и зидарске радње на К 2231-36
- 2.) тесарске радње на — — — " 1397-98
- 3.) столарски, браварски, личинарски и ине радње на — — — — " 3513-84

Укупно: К 7133-08

Личбени и грађевни увјети, као и темељнице уговора изложени су на увид код ове кр. жупанијске области за вриеме уредовних сати, гдје се добити може образац процијендбе.

Запечаћене и са 5% жаобином обложене понуде имаду се предати до установљеног вриемена предстојнику кр. ове жупанијске области, а на усмене или касније приспјеле понуде те брзојавне понуде, неће у обзир узети.

Кр. поджупан:

Суботић.

Ад бр. К. 3283. ех 1906./13. ех 1907.

2-3 7

СТЕЧАЈ

на повокрејирано место сист. парох. помоћника у *Мошорину* са IV. плаћеним разредом. Компетенти имају своје ваљано инструјисане молбе поднети овој конзисторији најдаље до 18. фебруара (3. марта) 1907. укључно.

Из седнице епарх. конзисторије бачке, држане у Новом Саду 4. (17.) јануара 1907.

Митрофан с р.

Епископ.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЛИЦИДЕРСКА И ВОСКАРСКА РАДЊА

ПЕТРА ЂОРИЋА

У КОМОРАНУ.

(Komárom Nádor utca 28. sz. görög keleti szerbgyház

bérházában.

Препоручује своју српску велику радњу српским прав. пречасном свештенству, и свим прав. црквином опћинама.

Држи на стоваришту готових својих белених и жутих воском сваковрених ливених воштаница, котурића и провлакова, и т. д. које ванредно горе и недиме се, и за које гарантује да су од чистог природног воска готовљене.

Истом препоручује у својој радњи готовљене, од најфинијега вештачког воска ливених свећа, котурића, провлакова и т. д. које тако исто лепо гору и не диме се.

Цене су следеће:

Од I-ве врсте најф. бељеног воска	100 клг.	640. К
" I-ве " жутог "	100 "	500. "
" II-ге " доброг чистог белог "	100 "	500. "
" II-ге " " " " "	100 "	400. "
" I-ве " најфин. вештач. "	100 "	320. "
" II-ге " доброг чистог белог "	100 "	250. "

Провлаци и котурићи се рачунају по кило 0.50 пот. више.

На стоваришту држим готових свећа.

У једном ком. од 1 1/2 клг. воштанице	80 цтм. дуж.
" " " 2 клг. комада у килу	64 " "
" " " 4 " " "	58 " "
" " " 6 " " "	52 " "
" " " 8 " " "	47 " "
" " " 12 " " "	40 1/2 " "
" " " 16 " " "	35 " "

Порудбине мање од 5 килограма не примам. — Послуга солидна, брза и тачна.

Свеће шаљем за готов новац са 2% понуста, и на почек дајем само оним црквином опћинама које, преко целе године намеравају код мене своју потребу снабдевати и то на 1/2 год. или на годину дана.

Умољавам ради покушаја најмање 5 кила поруку учинити, како би се стекло уверење, овог правог српског производа.

2-20, 5.

КЊИГОВЕЗНИЦА

СРПСКЕ МАНАСТИРСКЕ
ШТАМПАРИЈЕ

У СР. КАРЛОВЦИМА.

Јављамо свима, а нарочито сл. управама манастирским, да је наша књиговезачна радионица снабдевена са свима машинама и материјалом, као и све велике модерне књиговезнице у престоницама, и да смо у стању, израђивати све послове књиговезачке и коричарске на потпуно задовољство.

Српска Манастирска Штампарија

Покушајте
и препоручите
производе

Видрине творнице хранлива
у Прагу VIII (Краљ Зешка.)

ценовнић бадава.

ЗВОНОВЕЗНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у овакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем

од мене изнађена и много пута одликована

са отвореним одушкама провиђена звона,

која су у горњем делу — као виолина — са отвором у виду фигуре 2 провиђена и като имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 килограма изједначаје са звуком других по старој системи ливених звона од 461 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. —

5—52 4.

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленаарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленаарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на једном целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље, на годину 10 круна. Поједини бројеви 20 филира.

Дретплата, огласи, стечајеви и рекламирације у року од 15 дана шаљу се Администрацији а остала рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 10 филири од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Све спорове овога листа у ствари претплате или других потраживања решава котарски односно општински суд у Карловцима.

Издање и штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима. 101. 1907.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА